

RAPPORT

fra Vestervig Kirkemusikskoles tænketank 2020:

Kirkemusikerens pædagogiske kompetencer

Indholdsfortegnelse:

Præsentation af baggrunden for projektet, tænketankens deltagere og organisation, s. 2

Nærmere præsentation af tænketankens deltagere, s. 4

Liste over kirkemusikerens pædagogiske jobfunktioner, s. 7

Fra jobanalyse til kompetenceprofil., s. 9

Rammer, resultatkrav og kerneopgaver, s. 10

Hvilke kompetencer (viden og færdigheder) savnes?, s. 19

Hvordan kan disse erhverves? - Tænketankens anbefalinger, s. 21

Opmærksomhedspunkter, s. 22

Præsentation af projektet

Vestervig Kirkemusikskoles bestyrelse og rektor Tine Fenger Thomsen har i 2020 sat fokus på kirkemusikerens pædagogiske jobfunktioner og sat sig for at undersøge, hvilke kompetencer der knytter sig til udførelsen af disse mange funktioner. Opdraget er i resultataftalen mellem skolen og ministeriet formuleret som et pædagogisk udviklingsprojekt med nedenstående mål og resultatkrav.

2.2 Pædagogisk udviklings-projekt	
Mål: Ud fra erfaringer fra den folkekirkelige praksis at afklare kirkemusikerens behov for undervisningsmæssige / pædagogiske kompetencer, særligt i forhold til børn/unge. Kompetenceprofilen kan danne grundlag for kirkemusikskolernes videre arbejde med udvikling af nye uddannelser.	
Resultatkrav Arbejdsgruppens arbejde skal udmunde i en rapport, som forelægges bestyrelsen. Rapporten skal indeholde tre punkter: 1. Opliste kirkemusikernes mulige pædagogiske jobfunktioner. 2. Udføre jobanalyse af disse funktioner mht. rammer – resultatkrav – og kerneopgaver 3. Etablere kompetenceprofil for kirkemusikeren mht. varetagelse af disse funktioner.	Målepunkter og skalering Målet er opfyldt, hvis bestyrelsen inden årets udgang præsenteres for en rapport vedr. pkt. 1, 2 og 3 Målet er delvist opfyldt, hvis der kun afrapporteres for to af punkterne Målet er ikke opfyldt, hvis der rapporteres for 1 eller ingen af punkterne.

Baggrund

Baggrunden for igangsætning af arbejdet er hovedsageligt to forhold:

1. Et ønske om at belyse denne del af kirkemusikerens arbejde, som i realiteten er ganske omfangsrigt.

Ofte betragtes kirkemusikeren som en individualist, der arbejder ud fra egne personlige mål og egen musikinteresse. Kun sjældent er de forskellige musik-aktiviteter et resultat af et bevidst strategisk arbejde, hvori de kirkemusikalske aktiviteter – korarbejde, koncerter m.v. – indgår i menighedsrådets visioner for det samlede kirkeliv i sognet. (jf. resultater af undersøgelsen "Folkekirkens målsætningsarbejde med kirkemusikken som case", se fodnote*)

Som en konsekvens af ovenstående spores en tendens til, at kirkemusikerens arbejde marginaliseres i forhold til menighedsrådets (præstens og evt. kirke-kulturmedarbejderens) arbejde med øvrige undervisningsaktiviteter. Kirkemusikerstillingerne bliver flere steder mindre i timeomfang med deraf følgende risiko for, at kirkemusikeren bliver mindre engageret i menighedsrådets overordnede mål og visioner og i sognelivet generelt samt bliver mindre motiveret for videreuddannelse.

*Peter Weincke og Lene Kofoed: Folkekirkens målsætningsarbejde med kirkemusikken som case, FUV 2018

Mere bekymrende er det dog at:

Folkekirken går glip af de indlysende muligheder, kirkemusikken åbner, når den foldes helt ud i et frugtbart samarbejde med præst og menighedsråd.

2. Det andet forhold, som arbejdet skal bidrage til, er kirkemusikskolernes fortsatte arbejde med at forny uddannelserne. Dette indebærer selvsagt en overvejelse af, hvilke kompetencer der evt. mangler i de nuværende studieplaner og efteruddannelses tilbud.

Tænk tankens deltagere

På ovenstående baggrund nedsatte Vestervig Kirkemusikskole primo 2020 en tænktank, bestående af personer med mangeårig erfaring fra pædagogisk praksis og gudstjenestepraksis i folkekirken. Deltagerne besidder brede kirkemusikalske kompetencer såvel som formidlingsmæssige og teologiske kompetencer, ligesom der hentes erfaringer fra arbejdsgiversiden i tilstedeværelsen af en provst.

Tænktanken består af:

- organist Christine Toft Kristensen, korleder, forfatter, kursus- og oplægsholder inden for blandt andet babysalmesang og salmesang med demensramte
- kantor og sangpædagog Lotte Smith-Petersen, tidl. Vesterbro Provsti
- organist Povl Chr. Balslev, klokkenist, komponist og tidligere højskolelærer, medudvikler af projektet "Lydspor" under Skole-kirke-tjenesten
- provst Thomas Reinholdt Rasmussen, Hjørring sdr. provsti
- rektor Tine Fenger Thomsen, Vestervig Kirkemusikskole

Organisering

Gruppen er organiseret med Tine Fenger Thomsen som projektleder og sekretær. Der er afholdt tre arbejds møder hen over året med mellemliggende redigering af kompetenceprofiler m.m. Vestervig Kirkemusikskoles bestyrelse forelægges indeværende rapport i første kvartal 2021.

Nærmere præsentation af tænketankens deltagere

Christine Toft Kristensen, f. 1979

CV

- Præliminær Organisteksamen fra Løgumkloster Kirkemusikskole (1999).
- Cand. musicae i kirkemusik fra Det Jyske Musikkonservatorium og Vestjysk Musikkonservatorium (2009).
- Mangeårigt organistvirke, pt. ansat som organist og korleder ved Billund Kirke samt som underviser ved Løgumkloster Kirkemusikskole.
- Stifter af og dirigent for Aarhus Juniorkantori fra 2010 til 2013.
- Kursus- og oplægsholder inden for det kirkemusikpædagogiske felt – blandt andet babysalmesang, børnegudstjenester og salmesang med demensramte.
- Instruktør ved flere korstævner og korworkshops i blandt andet FUK-regi.
- Underviser på pastoralseminarierne i at synge salmer med konfirmander.
- Medstifter af NogetMedSalmer sammen med sognepræst og tegnsprogstolk Mette Gautier.
- Forfatter og redaktør på bøgerne "Salmesang for demensramte" (Eksistensen, 2016), "Babysalmesang med mere" (Eksistensen, 2019) og "Kirke med demensramte" (Eksistensen, 2020)

Lotte Smith-Petersen, f. 1957

CV

- Studier ved Musikvidenskab ved Københavns Universitet (1976-78)
- Statsprøvet musikpædagog fra Det Kgl. Danske Musikkonservatorium med hovedfagene sangpædagogik og korledelse (1988)
- Studieophold på Kodaly-instituttet i Ungarn med fagene hørelære og korledelse (Peter Erdei) samt i Sverige med fagene korstemmedannelse og rytmisk sang og korledelse. (bla Anders Eby og Stefan Skjöld)
- Præliminær Organisteksamen fra Sjællands Kirkemusikskole, (1999)
- Lederuddannelse på CCC (Copenhagen Coachingcenter) 2009: Ledelse og coaching
- Sanger i vokalensemblet Ars Nova (1986-87) og privatpraksis som sangpædagog (1986-99)
- Mangeårigt virke som dirigent for diverse kammerkor: Kammerkoret Broccoli, Kammerkoret Tourdion, Belingske Tidendes personalekor, Bonevox m.fl. – med fire CD-udgivelser
- Mangeårigt virke som instruktør i ind- og udland på kurser, stævner og i uddannelses-sammenhænge inden for korstemmedannelse og korledelse (1993-2019)
- Deltidsdocentur ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i børnekorsmetodik og stemmedannelse. (2002-03)
- Kantor i Vesterbro Sogn (2003-19) med fire kor og ca. 40 koncerter årligt. To CD-udgivelser

- Medforfatter til "Kormetodik" (2007) og "Spirekor-metodik" (2009), forlaget Dansk Sang
- Artikler til grundbog i hymnologi "Salmesang", Vajsenhus forlag (2014)
- Medlem af FUK's Hovedbestyrelse og forretningsudvalg (2003-09)

Povl Christian Balslev, f. 1968

CV

- Studier ved Sweelinck konservatoriet i Amsterdam hos prof. Hans van Nieuwkoop
- Kirkemusikalsk diplomeksamen fra Det Kgl. Danske Musikkonservatorium (1996) hos prof. Hans Fagius
- Klokkenisteksamen med højeste karakter fra Den skandinaviske Klokkenistskole (2003)
- Mesterkurser hos bl.a. Harald Vogel, David Sanger, Anders Bondeman, H.O. Ericsson, Jon Laukvik, Lars Ulrik Mortensen og William Porter (Boston, USA, 1994)
- Mangeårigt aktivt virke som koncertorganist i ind- og udland: Sverige, Tyskland, Holland, Østrig, Italien, Spanien, England, Frankrig, Polen, Japan, USA og Argentina
- Mangeårigt virke som koncert-klokkenist i Tyskland, Frankrig, Polen, USA og Japan
- Arrangør af international klokkespilsfestival i Svendborg
- Foredragsholder og forfatter til bogen "Th. Aagaard - komponist og musikformidler i den folkelig sangs tjeneste"
- Projektudvikler, arbejder bl.a. med teaterkoncerten CARL om Carl Nielsen, i samarbejde med Den danske Strygekvartet
- Komponist af værker inden for: orgel, kor, børnesange, salmer, jazz, kammermusik, lydsider til multimedieproduktioner mm.
- Udgivelser på Dansk Sang, forlaget Partitur m.m.
- Optaget i Højskolesangbogen 2020 med sangen "November igen"

Thomas Reinholdt Rasmussen, f. 1972

CV

- Teologisk kandidateksamen fra Københavns Universitet (1999)
- Sognepræst Elling pastorat (1999-2007)
- Orlogspræst Søværnets Grundskole (2002-2009), underviser i etik, kulturforståelse og retorik.
- Sognepræst Tversted pastorat (2007-2012)

- Sognepræst Sct. Catharinæ kirke, Hjørring (2012-)
- Provst Hjørring sdr. provsti (2015-)
- Underviser ved FUV, Løgumkloster, Teologisk voksenundervisning m.m.
- Medlem af Det mellemkirkelige Råds teologiske arbejdsgruppe (2015-)
- Medlem af biskoppernes teologiske arbejdsgruppe vedr. dåb og nadver (2016-2019)
- Medlem af Præsidiets Konference der europäischen Pfarrverbände (2010-2016)
- Medlem af Eksternt Råd, Det teologiske Fakultet, Københavns Universitet (2017-)
- Formand for Bibelselskabets Stiftsudvalg i Aalborg Stift (2011-)
- Studieophold i Estland og Tyskland
- Litteraturanmelder ved Kristeligt Dagblad.
- Eksempler på udgivelser: Til de fattige – meditative fragmenter (Udg. med Niels Helledie), 2010, Det skete – kristendom i kortform, 2014, Reformationen i Nordjylland, 2017 (bidragsyder), Jakob Knudsen: Angst og Mod. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 2018. Tekst, kommentarer samt efterskrift (sammen med Bo Hakon Jørgensen)

Tine Fenger Thomsen, f. 1966

CV

- Præliminær Organisteksamen fra Det jyske Musikkonservatorium (1990)
- Musiklærereksamen i klaver fra Det jyske Musikkonservatorium (1990)
- Diplomeksamen i klaver fra Det jyske Musikkonservatorium (1992)
- Klaverstudier hos professor Einar Steen-Nøkleberg, Oslo / Hannover (1992-95)
- Kantoreksamen fra Det jyske Musikkonservatorium (1990)
- Kirkemusikalsk kandidateksamen (højeste karakter) fra Det jyske Musikkonservatorium (2012) med kandidatprojektet "Kan orglet alt?", dækket af TV 2 Østjylland og P2
- Diplom i ledelse fra CBA (2019)
- Organist i den danske folkekirke (1992-2018), i hhv. Ans, Skive og Vestervig sogne
- Siden 2016 rektor på Vestervig Kirkemusikskole
- Mangeårigt kammermusikalsk og solistisk koncertvirke som pianist og organist
- Turné til Færøerne og Norge med Operavoce-kvartetten og Michala Petri
- Uopførte af Niels Martinsen, Bo Gunge, Hans Gefors og Sunleif Rasmussen m.fl.
- Pianist i den refusionsberettigede operaproduktion "La voix humaine" (Operavoce)
- CD udgivelse "Les Angelus" (2019) med fransk kirkemusik, tildelt 5 ud af 6 stjerner i Kristeligt Dagblad
- Formand for foreningen Thy Centre for Musical Arts
- Medlem af Bestyrelsen for Thisted Dreng- og Mandskor, Nordjysk Kulturforum, kirkekonsulenter.dk og Rotary Thisted
- Vinder af Kristeligt Dagblads kronikkonkurrence i 2017

Kirkemusikerens mulige jobfunktioner med pædagogisk indhold

Nedenfor fremgår en samlet fortegnelse over, hvilke 42 jobfunktioner med et pædagogisk eller formidlingsmæssigt indhold, der potentielt kan forekomme hos en kirkemusiker anno 2020. Opgaverne falder inden for korarbejde, undervisning, gudstjenester, sognearrangementer og koncerter.

KORARBEJDE

For børn med en voksen:

- 0. Musik for gravide
- 1. Babysalmesang med tilhørende gudstjenester
- 2. Børnesalmesang med tilhørende gudstjenester

For børn uden en voksen

- 3. Spirekor, 0.-2. klasse
- 4. Børnekor, 3.-5. klasse (evt. for særlig målgruppe, fx som integrationsprojekt)
- 5. Ungdomskor, 6.-9.klasse – pendent for drenge: et overgangskor til mandskor

For unge

- 6. Kammerkor/pigekor 15-25 år, lige stemmer
- 7. Blandet ungdomskor, evt. som lønnet højmessekor

For voksne:

- 8. Blandet kor
- 9. Kammerkor
- 10. Projektkor
- 11. Folkekor
- for særlige målgrupper, fx:
- 12. Seniorkor
- 13. KOL-kor
- 14. Indvandrerkor

MUSIKOPGAVER I FORBINDELSE MED UNDERVISNING

For minikonfirmander:

- 15. Orgeldemonstration

- 16. Indstudering af salmer og liturgiske led i gudstjenesten
- 17. Selvstændig varetagelse af selve undervisningen

For konfirmander:

- 18. Orgeldemonstration
- 19. Indstudering af salmer og liturgiske led i gudstjenesten
- 20. Selvstændig varetagelse af undervisningen

- 21. Drama/musical
- 22. Decideret instrumentalundervisning på orgel mhp. rekruttering

- 23. Kulturformidling til børn/unge
- 24. Kirke-/skoletjeneste
- 25. Kirke/skolesamarbejde
- 26. Kirke/dagplejesamarbejde

MUSIKOPGAVER I FORBINDELSE MED GUDSTJENESTER:

- 27. Tilrettelæggelse og udførelse af børnegudstjenester / Gud og spaghetti
- 28. Tilrettelæggelse og udførelse af ungdomsgudstjeneste
- 29. Tilrettelæggelse og udførelse af plejehjemsgudstjenester
- 30. Tilrettelæggelse og udførelse af gudstjenester med demensramte
- 31. Tilrettelæggelse og udførelse af gudstjenester for særlige målgrupper
- 32. Tilrettelæggelse og udførelse af gudstjenester i øvrigt

MUSIKOPGAVER I FORBINDELSE MED ARRANGEMENTER I SOGNEGÅRD O.A.:

- 33. Tilrettelæggelse og udførelse af sang- og salmearrangementer for **særlige** målgrupper
- 34. Akkompagnement af fællessang i forbindelse med foredrag og andet
- 35. Social deltagelse i foredrag, højskoledage eller lignende
- 36. Deltagelse i folkekirkens tværkulturelle samarbejde (undervisningshold)

KONCERTER:

- 37. Tilrettelæggelse og udførelse af koncerter (herunder PR)

- 38. Tilrettelæggelse og udførelse af klokkespilskoncerter (herunder PR)
- 39. Samarbejde med foreninger o.a. omkring koncertliv og kulturliv i byen
- 40. Musikforedrag som introduktion til koncerter
- 41. Orgeldemonstration efter koncerter

Fra jobanalyse til kompetenceprofil

Med henblik på at udføre en jobanalyse for hver funktion og således tegne en kompetenceprofil for varetagelse af opgaven, er der foretaget en opdeling i 9 relevante hovedgrupper, da funktionerne naturligt grupperer sig i forhold til kompetencebehovet. De kursiverede funktioner er udeladt i denne beskrivelse, da disse kræver enten helt specifikke kompetencer, som man typisk har erhvervet sig gennem anden uddannelse, eller kompetencer, som allerede er velbeskrevne, fx tilrettelæggelse af ordinære gudstjenester.

De ni grupper er:

0.: Musik for gravide

1.+ 2.: Babysalmesang og børnesalmesang

3.+ 4.: Spire- og børnekor

5.+ 6.: Ungdomskor

7.-14.: Forskellige typer voksenkor

15.-20.: Undervisning af (mini-)konfirmander

21.: Drama/musical

22.: Decideret instrumentalundervisning på orgel

23.-26.: Skole-/kirkesamarbejde

27.-31.: Musikopgaver i forbindelse med særlige gudstjenester

32.: Tilrettelæggelse af musikopgaver i forbindelse med gudstjenester i øvrigt

33.-35.: Musikopgaver i forbindelse med arrangementer i sognegård

36.: Deltagelse i folkekirkens tværkulturelle samarbejde (undervisningshold)

37.-41.: Opgaver i forbindelse med koncerter

På de følgende sider fremgår rammer, resultatkrav og kerneopgaver for de ni hovedfunktioner.

Rammer, resultatkrav og kerneopgaver

- for hver af de ni hovedgrupper af opgaver

Opgaverne 1.+ 2. Babysalmesang og børnesalmesang

Opgave:

At tilrettelægge og afvikle et forløb

At overveje indhold og virkemidler i forløbet

Opgavens rammer:

Folkekirkelig

Vilkår:

Kirkerum – instrumenter og rekvisitter – forståelse for aktivitetens prioritering

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme succes...	Kompetenceprofil
At sansestimulere barnet At gøre forælderen fortrolig med at synge salmer At facilitere aktivitetens karakter af dåbsoplæring	Det kollegiale samarbejde omkring aktiviteten Underviserens sanglige kompetencer Underviserens forståelse for barnets udviklingstrin Underviserens indforståethed med aktivitetens præmis	Underviserens manglende instrumentbeherskelse Underviserens manglende forståelse for barnets udviklingstrin Underviserens manglende sanglige kompetencer	<i>Faglige kompetencer:</i> Kendskab til sansestimuli, beherskelse af sangstemmen og let betjente instrumenter <i>Personlige kompetencer:</i> Lyst til at indgå i en mange-facetteret aktivitet, lyst til at være sammen med børn

3.+ 4:Spirekor (0.-1. kl.) Børnekor (3. – 5. kl.)

Opgave:

At afholde ugentlige korprøver med lejlighedsvis optrædener

At tilbyde grundtræning i at være korsanger samt introduktion til musikalsk sprog og grundbegreber – for spirekorets vedkommende i "det papirfri kor".

Opgavens rammer: Folkekirkelig

Vilkår: De fysiske rammer med lokale- og instrumentforhold – organisatorisk ramme – rekrutteringsgrundlaget på stedet

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme succes...	Kompetenceprofil
Opføre sig som kor, når der optrædes i en gudstjenestelig sammenhæng Fortrolighed med kirkens rum og sprog At tilegne sig et repertoire af kernesalmer At udvikle grundlæggende korsangerfærdigheder At udvikle sit instrument og sin egen personlige klang	Godt samarbejde mellem præst og korleder Understøttelse fra skole/institution og forældre Relevante anledninger til at optræde som kor i folkekirkelige sammenhænge Skolens lokale sangtraditioner Sociale arrangementer	Mangel på relevante anledninger til at optræde i folkekirkelig sammenhæng Manglende sangtraditioner på skolen og i hjemmet Mangel på organisatorisk understøttelse og rammer for fællesskabet	<i>Faglige kompetencer:</i> Sangtekniske kompetencer og viden Viden om didaktiske metoder Viden om børnestemmer Viden om børns udvikling Inspirerende klaverspil <i>Personlige kompetencer:</i> Sans for og lyst til det pædagogiske arbejde med børn

5. + 6.: Ungdomskor (6. – 9. kl.) og Kammerkor/ pige- og mandekor 15-25 år, lige stemmer

Opgave:

At afholde ugentlige korprøver med regelmæssige optrædener i gudstjenestelig sammenhæng

At tilbyde (videre-)udvikling af sangerens instrument, korsangerfærdigheder og musikermæssige færdigheder

Opgavens rammer: Folkekirkelig

Vilkår: De fysiske rammer med lokale- og instrumentforhold – den organisatoriske ramme omkring fællesskabet

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme succes...	Kompetenceprofil
At opnå fortrolighed med kirkens rum og sprog At tilegne sig et repertoire af kernesalmer og kormusik At kende liturgien At beherske grundlæggende og videregående korsangerfærdigheder Tilhørsforhold til et kirkeligt ungdomsfællesskab At udvikle sin egen personlige klang og udtryk – god kropsfornemmelse og identitet	Godt samarbejde mellem præst og korleder Opbakning fra menighedsråd samt evt. skole/institution og forældre Relevante anledninger til at optræde med ansvar i gudstjenestelig sammenhæng Synlighed Sociale arrangementer	Manglende organisatorisk og kollegial understøttelse Mangel på relevante anledninger til at optræde med ansvar i gudstjenestelig sammenhæng Manglende synlighed Fravær af sangtraditioner i skolen / på stedet	<i>Faglige kompetencer:</i> Sangteknisk viden og kompetence Direktionstekniske færdigheder og repertoirekendskab Viden om didaktiske metoder Viden om ungdomskultur Inspirerende klaverspil <i>Personlige kompetencer:</i> Sans for og lyst til det ungdomspædagogiske arbejde Viden om ungdomskultur

Opgaverne 7, 8, 9, 11, 12, 13 og 14: Forskellige typer voksenkor

som fx blandet kor, kammerkor, seniorkor, folkekor eller højmessekor

Opgave: At afholde mindst en ugentlig korprøve og medvirke regelmæssigt ved gudstjeneste – i forskellig udstrækning med forsangerfunktion under salmer og korsvar, evt. med flerstemmig sang

Opgavens rammer: Folkekirkelig

Vilkår: De fysiske rammer for korprøven med lokale- og instrumentforhold, mængden og graden af opgaver i sognekirken, synlighed, evt. aflønning

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme ...	Kompetenceprofil
Fortrolighed med gudstjenestens liturgi Udvide kendskab til salmer Korsanger-færdigheder -for nogle af korenes vedkommende: at mestre flerstemmig sang og forsangerfunktion på salmer og korsvar- hvis det er muligt. Skabe tilknytning til kirkens fællesskab.	Tyngde i opgaver under gudstjenesten Mulighed for koncerter og udvidede opgaver Opbakning og synlighed i sognet	Mangel på meningsfyldte opgaver under gudstjenesten Manglende opbakning fra menighedsråd og præst Korlederens manglende pædagogiske og sociale kompetencer samt interesse herfor	<i>Faglige kompetencer:</i> Sangteknisk viden og kompetence Almene musikpædagogiske kompetencer Direktionstekniske færdigheder og repertoirekendskab Projektledelseskompetencer <i>Personlige kompetencer:</i> Sociale og pædagogiske kompetencer

Opgaverne 15.-20.: Arbejdet med (mini-) konfirmander

Opgave

At præsentere og indstudere salmer

At forklare og indstudere liturgiske led

At demonstrere orglet teknisk og klangligt

Opgavens rammer

Folkekirkelig

Vilkår

Kirkerum/undervisningslokale – instrumentets muligheder (fx løs orgelpibe til demonstration, plads på pulpitur etc.) – **tidspunkt / tidsramme**

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme succes...	Kompetenceprofil
At lære at synge en række salmer At blive i stand til som kirkegænger at følge en gudstjenestes forløb At gøres bekendt med kirkens orgel	Gode formidlingsevner Underviserens pædagogiske kompetencer Underviserens hymnologiske viden Underviserens liturgiske indsigt Underviserens musikalske kunnen Underviserens kendskab til orglets opbygning	Underviserens manglende pædagogiske kompetencer Underviserens manglende hymnologiske viden Underviserens manglende liturgiske indsigt Underviserens manglende musikalske kunnen Underviserens manglende kendskab til orglet opbygning	Faglige kompetencer: Pædagogik, hymnologi, liturgik, orgelkundskab, didaktik samt spillemæssige færdigheder og beherskelse af et repræsentativt repertoire Personlige kompetencer: Kendskab til målgruppen, engagement

Opgaverne 23.-26: Skole-/kirkesamarbejde

Opgave: At afvikle et tidsbegrænset projektforsløb med deltagelse af skolebørn i samarbejde med skolens ledelse / lærere

Opgavens rammer:

Folkeskole og folkekirkelig

Vilkår:

Samarbejde mellem skole og kirke – tidsramme og ressourcer

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme ...	Kompetenceprofil
At skolerne får kendskab til det lokale sogn samt til præst og organist. At skolerne/børnene får en fortrolighed med kirken generelt. At skabe interesse for specifikke områder med forbindelse til kirkelivet.	Åbenhed og en god levende formidling Det kollegiale samarbejde omkring aktiviteten Et veletableret og godt samarbejde med skolen	Dårlig planlægning, fx i forhold til timing og kommunikation Manglende samarbejde mellem præst og organist. Manglende kontakt til og kommunikation med skolen.	Generelle formidlingskompetencer Specifikke formidlingskompetencer i forhold til særlige alders- og målgrupper Kompetencer inden for teamsamarbejde og projektledelse

Opgaverne 27.-31.: Musikopgaver i forbindelse med særlige gudstjenester

Opgavens rammer: Folkekirkelig

Vilkår: Instrumentforhold og økonomisk ramme for tilkøb af musikere – tidsramme for planlægningen / forberedelsestid

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme ...	Kompetenceprofil
At tilrettelægge en gudstjeneste, som rammer målgruppen og formidler budskabet i en forståelig form	Godt samarbejde med præsten og evt. med repræsentanter fra den aktuelle målgruppe Medinddragelse af organisten i tilrettelæggelsen Repertoirebredde hos organisten samt viden om og holdning til andre genrer og instrumenter end de vante	Manglende medinddragelse af organisten i tilrettelæggelsen Manglende viden (hos præst og organist om gudstjeneste, liturgi og kirkemusikkens udtryk Hvis organisten har en begrænset viden om eller kontrær holdning til andre genrer og instrumenter end de vante Manglende færdigheder i at tilegne sig eller tilpasse sig nyt repertoire.	Musikfaglige kompetencer til • at vurdere et programindhold i forhold til egnet besætning • at om-arrangere • at indstudere nyt repertoire med en vis hastighed og sikkerhed • at spille kammermusik/akkompagnere • at spille efter becifring Teamsamarbejde Projektledelse (af det musikalske) Sociale kompetencer i mødet med de forskellige målgrupper

Opgaverne 33.-35.: Musikopgaver i forbindelse med arrangementer i sognegård

Opgave: At akkompagnere til fællessang og evt. bidrage med musikindslag eller introduktioner / indstudering

Opgavens rammer: Folkekirkelig

Vilkår: Instrumentforhold – bordopstilling og lokalets akustik - den aktuelle målgruppes forudsætninger - mulighed for at inddrage andre musikere el. sangere i programmet

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme ...	Kompetenceprofil
At akkompagnere fællessangen på en inspirerende måde, tilpasset den aktuelle målgruppe Evt. bidrage med (kammer-) musikalske indslag, der indgår naturligt i arrangementes helhed. Evt. at bidrage med musikhistoriske introduktioner til sange eller decideret sanginstruktion /- indstudering	Stemmeteoretisk viden om forskellige aldersgrupper Viden om sangtraditioner og musikhistorie Repertoirebredde hos organisten Inddragelse og indlevelse i arrangementets helhed i forhold til valg af repertoire og disponering af programmet.	Dårlige instrumentforhold og vanskelig akustik Manglende inddragelse og indlevelse i arrangementes helhed samt i deltagernes forudsætninger Manglende musikfaglige kompetencer	Musikfaglige kompetencer til • at vurdere toneart og tempo ud fra sanglige forudsætninger • at transponere • at indstudere nyt repertoire med en vis hastighed og sikkerhed • at spille efter becifring / evt. omarrangere • at reducere • prima vista-spil Repertoiremæssig bredde og viden Evt. kammermusikalske færdigheder Sociale kompetencer i mødet med de forskellige målgrupper

Opgaverne 37.-41.: Koncerter

Opgave: At tilrettelægge og afvikle koncerter i kirken

Opgavens rammer:

Folkekirkelig - med tråde ud i lokalsamfundet

Vilkår: Kirkerummets og instrumenternes muligheder – den økonomiske ramme

Resultatkrav	Vi har erfaringer med at følgende kan fremme succes...	Vi har erfaringer med at følgende kan hæmme ...	Kompetenceprofil
At skabe en bred vifte af musik- og koncertarrangementer, som repræsenterer kirken og dækker en bred aldersgruppe At det kirkelige arbejde i sognet også afspejler sig i koncerterne At samarbejde med musiklivets repræsentanter i lokalsamfundet, således at de får et tilhørsforhold til kirken.	Samarbejde med andre organister og musikere God fornemmelse for kirkeåret og det kirkemusikalske udtryk God kontakt til musiklivet uden for kirken, heriblandt den lokale musikskole og lokale kor.	Manglende interesse for musiklivet uden for kirken Manglende interesse for det liturgiske samt for det kirkelige musikunivers Manglende samarbejdsevner	Viden om kirkemusikkens udtryk, former og genrer Kompetencer inden for koncert- og programplanlægning, således at kirkeåret og kirkens liv afspejler sig heri. Generelle samarbejds- og formidlingskompetencer i forhold til at præsentere kirkefremmede for det kirke-musikalske udtryk

Hvilke kompetencer (viden og færdigheder) savnes?

De kompetencer, som i øjeblikket vurderes at være en mangel blandt folkekirkens kirkemusikere, synes at falde i to grupper: Specifikke og almene kompetencer inden for såvel det musikfaglige som det ikke musikfaglige felt.

Helt overordnet hæfter tænketanken sig særligt ved følgende mangler:

Grundviden om den folkekirkelige ramme, inden for hvilken de kirkemusikalske aktiviteter indgår

Forståelsen for denne helt særlige præmis i forhold til en musikaktivitet er afgørende for mål, indhold og proces samt for opgavens placering og prioritering i det samlede kirkeliv i sognet.

Den manglende grundviden forekommer især blandt de mange kirkemusikere, som i dag ansættes uden en kirkemusikalsk uddannelse og måske uden en kirkelig baggrund. En musikuddannelse fra universitetet eller fra konservatoriet med hovedfag i et orkesterinstrument indeholder ingen undervisning i bibelkendskab, kirkemusik, gudstjenestepraksis, hymnologi eller liturgi.

Hvis den ansatte ikke har en personlig interesse for kirkemusik og gudstjeneste, som har ført til, at vedkommende på egen hånd har opsøgt viden, vil han/hun ikke have nogen forudsætninger for et begrundet repertoirevalg, tilpasset kirkeåret og situationen. Vedkommende vil da have ringe forudsætninger for at indgå i et tværfagligt samarbejde med præsten omkring tilrettelæggelse af gudstjenester og med menighedsrådet omkring udvikling af sognets aktiviteter.

Almen (musik-)pædagogik

Det pædagogiske arbejde – hvad enten det finder sted i skolen, på plejehjemmet eller i folkekirken – er altid forbundet med et stort ansvar, som alene derfor burde kalde på refleksion.

Der savnes også i kirkemusikskoleuddannelserne både teoretisk og praktisk baggrund for selve det *at undervise* børn og voksne (i musik) enkeltvis eller i kor og ensemble - samt viden om børns og unges udvikling og refleksion over egen praksis.

Især i forhold til korledelse savnes en decideret **teoretisk overbygning**, hvor der reflekteres over egen praksis. Korledelsesfaget er specielt, da **ledelse** er en del af selve kernefagligheden.

Stemme teori

Inden for de mere specifikke, musikfaglige kompetencer vurderes det, at **stemmeteoretisk viden** er en mangel blandt flere af de ansatte korledere i den danske folkekirke, såvel hos uddannede som ikke uddannede kirkemusikere. Det gør sig gældende i forhold til

- børnestemmer
- den aldrende stemme
- forskellen på mands- og kvindestemmer
- den utrænede stemme

Konsekvensen af den manglende viden kan være fatal for den enkelte korsanger og for kvaliteten af folkekirkens korarbejde.

Egne sanglige kompetencer er også et vigtigt succeskriterium for alt korarbejde, ikke mindst med børn, også baby- og børnesalmesang.

Denne grundforudsætning synes tilsidesat i de situationer, hvor præster og kirke-/kulturmedarbejdere varetager baby-/børnesalmesang og spirekor eller i de situationer, hvor organister gør det uden selv at have modtaget sangundervisning.

Parallelt med egne vokale kompetencer, vil **egne instrumentale færdigheder** – og for en korleder direktionstekniske færdigheder - også kunne hæmme eller fremme enhver form for musikaktivitet. Det være sig

- at betjene simple instrumenter i forbindelse med babysalmesang
- at kunne spille sikkert og inspirerende på klaver, medens man instruerer kor eller fællessang.
- i pædagogiske sammenhænge med (mini-)konfirmander og konfirmander at kunne præsentere et velvalgt og veludført orgelrepertoire. Dette vil ofte være af betydning for konfirmandernes lydhørhed over for instrumentet og kirkemusikken.

Netop inden for æstetiske læreprocesser vil musikken selv være den altoverskyggende del af formidlingen, hvorfor udførelsen af musikken og det musikfaglige niveau vil være essentiel.

Repertoirebredde

Viden om kirkemusik og musiklivet i samfundet, også uden for kirken, er en forudsætning for at kunne styrke sammenhængskraften og samarbejdet mellem kirke og folk. Et bredt repertoirekendskab med viden om flere stilarter og genrer fremmer samarbejdet, ligesom en vis indsigt i kulturlivet, skole- og musikskoleverdenen befordrer samarbejdet.

Kammermusik/sammenspil

Kirkemusikeren forventes i stigende grad at kunne spille sammen med andre instrumenter. Den kammermusikalske praksis og dens plads i grunduddannelserne for en organist er dog ikke så udbredt, som den traditionelt er for andre instrumentalister.

Da en stor del af kirkemusikerens pædagogiske opgaver løses i samarbejde med andre og ofte i projektform, savnes endvidere følgende ikke musikfaglige kompetencer, som de kendes fra arbejdsmarkedet i øvrigt:

Formidling/kommunikation

Projektledelse

Teamsamarbejde/teamledelse

Hvor kan kompetencerne erhverves?

Obligatorisk efteruddannelse

Tænketanken foreslår en **obligatorisk efteruddannelse for kirkemusikere** i form af en uges internat – som det gennem flere år kendes fra præsterne. Her vil der kunne erhverves grundviden om den folkekirkelige ramme, inden for hvilken musikaktiviteterne foregår.

Ordningen har for præsterne gennem årene ført til en større åbenhed over for liturgisk og teologisk praksis. For kirkemusikerne vil dette være en kulturændring, men forhåbentlig føre til fornyelse og fordybelse samt kendskab og inspiration til en række arbejdsopgaver. Internatet kunne bestå af en fælles del, og en valgfri del.

Som supplement til grunduddannelserne – evt. som efteruddannelse - foreslår tænketanken følgende

Praktikforløb:

- Liturgisk praksis: at følge en organists arbejde i en måned
- Korledelsespraksis: at følge en børnekorleder et halvt år, akkompagnere under korprøverne, deltage i udflugter etc.

Mentorordning:

En underviser i orgel vejleder om registreringspraksis, lokale- og instrumentforhold lokalt, hvor den studerende har ansættelse. En lignende mentorordning findes allerede inden for korledelse. Den udbydes af FUK.

Kirkemusikskolernes fagpakker:

De øvrige kompetencer, som indeværende rapport peger på som mangler i uddannelsesbilledet for dagens kirkemusikere, synes at være pænt dækket ind af kirkemusikskolernes nyligt udviklede fagpakker.

Fagpakkerne samler sig om seks områder:

1. Sang, spil og bevægelse for 0-5 årige
2. Kirke og samfund, kommunikation og netværk
3. Sang- og salmearrangementer
4. Nyere rytmiske stilarter
5. De særlige gudstjenester
6. De vokale udtryk – korledelse i en bred stilvifte

og indeholder både teori og praksis. Undervisningen foregår på diplomniveau og afsluttes med en projektrapport og eksamen, hvor der tages udgangspunkt i egen praksis.

Opmærksomhedspunkter:

Tilsyn:

Undervejs i arbejdet har tænketanken diskuteret fordele og ulemper ved indførelse af teologisk tilsyn med organistens korarbejde og babysalmesang. Et sådant tilsyn (af præsten) er i øjeblikket et krav, når kirke-/kulturmedarbejderen varetager fx minikonfirmandundervisning, babysalmesang eller spirekor, men ikke når organisten gør det.

Fordelen vil være, at begge parter – teologen og musikeren – tvinges til dialog, en dialog, der i bedste fald vil få organisten til at skærpe sine overvejelser vedr. repertoire og den gudstjenestelige ramme og præsten på sin side til at øge sin forståelse for de pædagogiske og musikalske hensyn. Denne dialog kunne føre til

- øget opmærksomhed omkring musikaktiviteterne i præstens og menighedsrådets bevidsthed
- en højere prioritering af musikaktiviteterne i sognelivet generelt, sidestillet med kirkens øvrige undervisningstilbud
- et intensiveret tværfagligt samarbejde mellem præst og organist

Omvendt er der naturligvis et ikke ubetydeligt konfliktpotentialer i en sådan ordning.

Vægtning mellem musikfaglige og ikke musikfaglige kompetencer

Det er vigtigt at holde sig for øje, at generalistkompetencer aldrig kan eller skal erstatte musikfaglige kompetencer hos en musiker eller musikpædagog.

Faktisk er *selve musikken* den bærende del af formidlingen og aktivitetens største drivkraft. Musikkens kraft kan og skal engagere og motivere i enhver musik-undervisningssituation.

Derfor må den enkelte musikpædagoes egne færdigheder (vokale, instrumentale eller direktionstekniske) til stadighed udvikles og perfektioneres. Først derigennem opnås det overskud, som den pædagogiske situation i særdeleshed kræver.

Udviklingen på arbejdsmarkedet generelt og på det folkekirkelige arbejdsmarked specifikt.

I et samfund med hastige forandringer, ændres også forventningerne til folkekirken og dens medarbejdere. Som alle andre steder er personlige kompetencer som

- åbenhed over for forandring
- fleksibilitet
- sociale og emotionelle kompetencer

afgørende i mødet med folkekirkens brugere.

En tiltagende mængde kirkelige aktiviteter kræver tværfagligt samarbejde mellem organist og præst. Tværfaglighed i sig selv kræver, at hver især besidder

- en høj faglighed
- evner til at kommunikere

Udviklingen af nye aktiviteter kræver

- kreativitet
- selvstændighed til at træffe egne begrundede valg blandt mange mulige

Tendensen er **øgede krav og en mere kompleks opgaveløsning**. Der synes at være et misforhold mellem denne tendens og så det forhold, at mange organiststillinger nednormeres. Således anspores organisten/kirkemusikeren ikke til at udvikle musik- og gudstjenestelivet i samarbejde med præst og menighedsråd, ej heller til nævneværdig kompetenceudvikling eller til at engagere sig lokalt i sognet.

Det er ønskeligt, at organisten / kirkemusikeren udgør en ligeværdig sparringspartner for præst og menighedsråd og reelt bidrager til udviklingen af kirkens liv og vækst i den hensigt at udnytte musikkens enorme potentiale til folkekirkens bedste.